

عنوان مقاله:

بررسی تصنیفات و تراجم در عصر سامانیان

محل انتشار:

پژوهشنامه مطالعات راهبردی در علوم انسانی و اسلامی، دوره 2، شماره 9 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 28

نویسندگان:

فرحناز کهن - دکتری تاریخ. رییس گروه فراهم آوری منابع غیرکتابی

شهناز خرمی - کارشناس ارشد کتابداری

خلاصه مقاله:

پژوهندگان تاریخ و ادبیات، عصر سامانیان را یکی از درخشان ترین ادوار علمی و ادبی ایران شمرده و در آثار محققانه ای که در این زمینه پرداخته اند و ابعاد گوناگون این درخشش علمی و ادبی را به نیکی کاویده‌اند و به جرات میتوان گفت که فقط در دوره کوتاه تاریخ سامانیان به اندازه تمام دنیای قرون وسطی شاعر، نویسنده، ادیب، سیاستمدار، حکیم، فیلسوف، ریاضی دان، منجم، پزشک و دانشمندی همچون محمد بن موسی خوارزمی، زکریای رازی، ابوحنیفه دینوری، ابن خردادبه، احمد بن عبدالله حاسب مروزی، فضل بنحاتم نی ریزی، ابونصر محمد فارابی، رودکی، شهید بلخی، دقیقی، طوسی، فردوسی، ناصر خسرو، ابوریحان بیرونی، ابو علی سینا و . . . پدیدار می شوند. دست پروردگان عصر سامانی با هیچ کدام از ادوار تاریخ ایران اسلامی قابل قیاس نیست. اگر فهرست کاملی از نخبگان و اندیشمندان و صاحبان فکر در ایرانتهییه شود مشخص می شود که قسمت اعظم آن اختصاص به قرن چهارم و خراسان عهد سامانیان دارد (ذبیح الله صفا، تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلامی تا اواسط قرن پنجم، ج 1، ص 156). اشپولر سامانیان را احیاگر دوره نوینی از صلح و امنیت در ولایات ایران برشمرده و این که ایرانی این فرصت را پیدا کرد تا برتکیه بر هوش و خرد خویش به خودآگاهی و بسط آزادی و هویت برسد (برتولد اشپولر، جهان اسلام، ترجمه قمر آریان، ص 126). برخی درباره رونق علمی عصر سامانی معتقدند همان بس که یکی از علمای این دوره شیخ الرییس لقب یافت. تالیفات و پژوهش های علمای این عصر همچون رساله آبله و حصبه رازی، پانصد سال وقت لازم داشت تا اروپاییان قدرت هضم آن را بیابند (فلیپ خلیل حتی، تاریخ عرب، ترجمه ابوالقاسم پاینده، ص 467). از تحولات فکری این دوران می توان به شکوفایی علم کلام اسلامی، جنبش اسماعیلیه، معتزله و رونق محفل اخوان الصفا اشاره کرد. در باب قلم و مترجمان، تعداد زیادی کتابعلمی از زبان سانسکریت، یونانی، سریانی و پهلوی به زبان عربی برگردانده شد و در دسترس شیفتگان علمقرار گرفت. ادوارد براون انگلیسی در این رابطه چنین اظهار نظر می کند: اما در علوم و فنون اسلامی به قدری ایرانیان کار کردند که اگر علومی که به اسم عرب معروف است اعم از تفسیر، حدیث، الهیات، فلسفه، طب، تراجم و حتی صرف و هر آنچه که ایرانیان در این مباحث نوشتند را مجزا کنید، بهترین قسمت آن علوم از بین می رود (مرتضی مطهری، خدمات متقابل اسلام و ایران، ص 624).

کلمات کلیدی:

کتابخانه، علوم نقلی و عقلی، تصنیف، سامانیان، ترجمه، فرهنگی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/704237>

